

ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАХОВИХ ВІДНОСИН

Страховання є невід'ємною складовою економічного зростання та розвитку, тому ефективність реалізації страхових відносин є основною метою та пріоритетним завданням, яке стосується кожного суб'єкта страхування та опосередковано впливає на економічний стан країни.

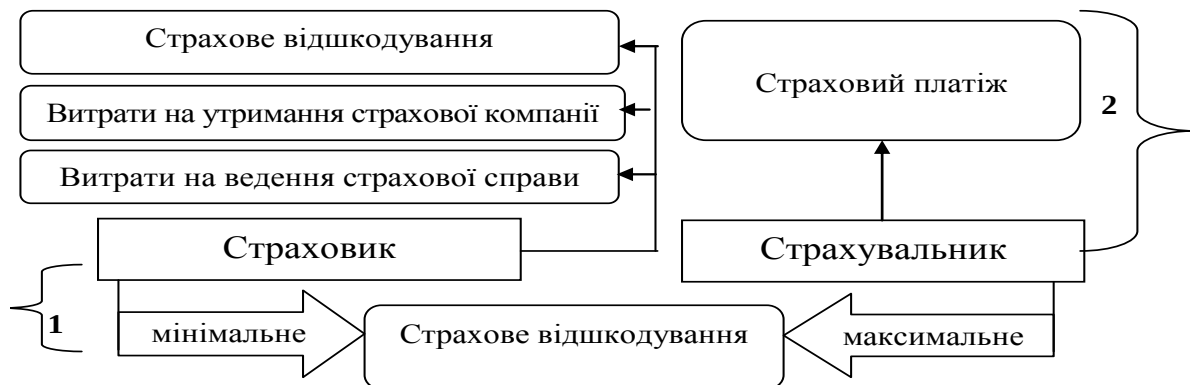
Ефективність страхових відносин необхідно розглядати в різних аспектах, що дозволяють більш повно виявити і оцінити їх роль, а також визначити шляхи подальшого її підвищення у вирішенні різноманітних соціальних і економічних завдань суспільства. Економічна ефективність, в свою чергу, поділяється на внутрішню та зовнішню. У страхових відносинах страхувальник реалізує страховий інтерес, тобто за відповідну плату отримує страховий захист свого майнового інтересу, що є зовнішньою ефективністю для нього та застрахованих осіб у системі страхових відносин. Також зовнішня ефективність є характерною для держави, яка в якості економічного інтересу отримує інвестиційні ресурси та сталість економічної системи, а також надходження у вигляді податків та обов'язкових платежів за страхову діяльність. В свою чергу, внутрішня ефективність – це ефективність для страховика, який, реалізуючи свій економічний інтерес, отримує страхові платежі та дохід. Зазначена модель страхових відносин є ідеальною, тому що в реальному житті в момент реалізації страхових відносин, їх економічна ефективність в повній мірі характерна лише для одного суб'єкта страхування. Тому гостро стоїть питання оцінки та узгодження економічних інтересів страховика, страхувальника та держави.

Страховання відіграє важливу роль у вирішенні соціальних завдань суспільства, тому при визначенні ефективності страхових відносин необхідно виокремити, поряд з економічною, і соціальну ефективність. Соціальна ефективність страхових відносин передбачає розгляд та оцінку їх ступеня впливу на найважливіші сторони рівня життя, задоволення потреб населення, що визначає соціальний прогрес суспільства.

Для визначення економічної ефективності страхових відносин необхідно не тільки розраховувати результат або ефект, а й зіставити його з витратами, які були понесені для досягнення ефекту (рис.1).

Для страхувальника результатом є одержання страхового відшкодування у повному обсязі при реалізації страхового випадку, ефект страховика – мінімальна виплата відшкодування страхувальнику, за умови одержання від нього максимальної суми страхових платежів. У страховому процесі як витрати функціонують: для страхувальника – страховий платіж; для страховика – суми страхового відшкодування, витрати на ведення страхової справи, витрати на утримання страхової компанії. При цьому категорія витрат набуває функціональних форм, які визначають класифікацію витрат страхування.

Показниками оцінки ефективності страхових відносин для страхувальників можуть бути: ступінь централізації і концентрації страхових ресурсів, загальність охоплення страхуванням, повнота відшкодування збитків, розміри страхових платежів і їх співвідношення з виплаченими відшкодуваннями.

1 – результат

2 – витрати, понесені для отримання результату

*Рис. 1. Ефект та витрати головних суб'єктів страхових відносин**

*власна розробка

Ефективність страхування з позиції страховика можна визначити, зіставивши корисні результати діяльності страховиків з їх витратами. Враховуючи, що ефективність – це співвідношення ефекту, результату, доходів в цілому до витрат, у страхових компаніях існує специфіка фінансово-економічних відносин та визначення ефективності, пов'язана з особливостями організації грошового обігу.

Основним показником економічної ефективності страхових відносин для страховика є відношення суми зібраних страхових платежів і виплаченого відшкодування до суми витрат на ведення справи.

Ефективність страхових відносин немає загальноприйнятого й вичерпного переліку показників її визначення. Так, зовнішня економічна ефективність відносин для страхувальника може визначається як різниця між його економічним становищем до настання страхового випадку та після реалізації ризику з урахуванням виплаченого страхового відшкодування. При розрахунку орієнтовної зовнішньої ефективності для держави можна використати показник, який розраховується як відношення суми коштів у страхових резервах та в резервах превентивних заходів страховиків до загального обсягу коштів страхових компаній, використаних в якості інвестицій в економіку держави. А внутрішню ефективність функціонування страхових відносин для страховика можна виміряти відношенням суми зібраних страхових премій та залишків у резервних фондах до здійснених витрат. Загалом, ефективність страхових відносин є комплексним поняттям, що включає систему показників, які характеризують економічну доцільність проведення страхування серед різних форм страхування.